

Naturnationalpark Hanstholm

**Dagsorden til 8. bestyrelsesmøde 04. juni 2025 kl. 18-22:30 i
'Elmelunds' lokaler, Sårupvej 62, 7730 Hanstholm.**

Naturstyrelsen Thy
J.nr. 24/06976
Ref. HOLSE
19-06-2025

Vi bytter om på rækkefølgen og starter dette møde med en let aftensmad kl. 18:00.
Kl. ca. 18:30 – 21:30 afholdes mødet og der vil være kaffe/kage undervejs.

Herefter er det muligt at deltage i en frivillig ekskursion rundt i lokalområdet ved Sårup: Med lidt held (vejret og årstiden) vil vi opsøge eksempler på områdets særegne fauna – fx arter af flagermus og måske syngende natteravne.

I tilfælde af dårligt vejr – giver turen ikke mening og aflyses uden yderligt varsel.

Dagsorden

Nr. _____ Dagsordenspunkt og evt. bilag _____

- 1. Velkomst**
- 2. Godkendelse af referat fra sidste møde**
Bilag: Referat- og dagsorden fra 7. bestyrelsesmøde d. 1. april 2025
- 3. Velkommen til 2 nye medlemmer i bestyrelsen**
En kort præsentation – bordet rundt.
- 4. Naturnationalpark. National overvågning af biodiversitet**
Marianne Damholdt Bergin, Natur og Biodiversitet, NST Randbøl.
- 5. Projektbeskrivelse vedr. naturgenopretning og biodiversitetsfremmende tiltag**
Fokus på planlagt naturgenopretning i skov
- 6. Mulige scenarier for hegnsføring ved kystvejen**
- 7. Eventuelt**
Næste møder – 27/8 og 8/10
To mulige nye NNP i landsdelen
Opfølgning på konference i Fussingø
Opfølgning besøg i Lille Vildmose (19.05.2025)
Mulig tur til Sverige

Referat

8. bestyrelsesmøde i Naturnationalpark Hanstholm, onsdag d. 4. juni, 18:00 – 21:30.

Mødet blev afholdt hos Elmelund, Sårupvej 62.

Deltagere:

Lars Riis	Formand
Esben Oddershede	Nors-Tved Borgerforening
Hans Christen Mikkelsen	Friluftsrådet
Ib Nord Nielsen	Danmarks Naturfredningsforening
Jan Durinck	Biologisk Forening for Nordvestjylland
Karen Louise Erichsen	Nationalpark Thy
Lene Klim Petersen	Dronning Louises Børnehus
Lone Lærke Krog	Rideruten Thy
Mona Frederiksen	Ræhr Beboerforening
Ole Bernth Jensen	Danmarks Idræts Forbund
Per Poulsen	Fri Natur
Philip Hahn-Petersen	Vild med Vilje
Pia Christiansen	Naboer
Pia Slot	Dansk Islandshesteforening
Tage Espersen	Danmarks Jægerforbund
Thomas Møller Pedersen	Brugerrådet, Naturstyrelsen Thy

Fra Naturstyrelsen Randbøl: Biolog Marianne Damholdt Bergin

Fra Naturstyrelsen Thy: biolog Peter Bundgaard Jensen, skovrider Ole Noe og projektleder Henrik Olsen

Afbud fra:

Alice Bojer Thomsen	Elmelund
Lene Munk Andersen	Klitmøller Borger og Erhvervsforening
Lene Thorup	Dansk Orienterings Forbund
Maja Vestergaard Jensen	Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger
Mette Hedegaard	Danmarks Ride Forbund
Niels Jørgen Pedersen	Thisted Kommune
Sabine Stosiek	Dansk Ornitologisk Forening

Ikke mødt:

Claus Ladefoged	Danmarks Cykle Union
Kathrine Øgaard Kristensen	Fjordland

Dagsorden

Nr. Dagsordenspunkt og evt. bilag

1. Velkomst (Formand)

Orientering

Formand for bestyrelsen, Lars Riis byder velkommen

Referat

Formand Lars Riis, bød velkommen og glædede sig over de gode faciliteter som Elmelund stillede til rådighed. Vores vært, Brian i fraværet af Alice Bojer Thomsen, havde dækket op og stillet en fin buffet frem til bestyrelsesmødet.

2. Godkendelse af referat fra sidste møde (Formand)

Drøftelse

Sagsfremstilling

Udkast til referat fra 7. bestyrelsesmøde d. 1.april har været fremsendt til bestyrelsen og bemærkninger fremgår i deres fulde ordlyd i endeligt referat (Bilag 2.1).

Sekretariatets bemærkninger

Der er modtaget enkelte bemærkninger til referatet, disse er indføjet i det endelige referat der er fremsendt som bilag til dagens møde.

Indstilling

Det indstilles at referatet med bemærkninger godkendes af bestyrelsen.

Bilag:

Endeligt referat af 7. bestyrelsesmøde d. 1. april 2025.

Referat:

Det fremsendte referat for 7. bestyrelsesmøde blev godkendt uden bemærkninger.

Referatet vil blive lagt op på Naturnationalpark Hanstholms hjemmeside (Dokumentarkiv).

3. Velkomst til de to nye medlemmer af bestyrelsen (Formand)

Orientering

Sagsfremstilling

Siden sin opstart i 2024 er bestyrelsen ikke blevet suppleret med nye medlemmer – før til dette møde. Nye medlemmer udpeges af Miljøministeren efter indstilling af 2 kandidater fra pågældende forening.

Sekretariatets bemærkninger

Miljøministerende har udpeget nye repræsentanter fra følgende to, nemlig:

**Per Poulsen, Fri Natur og
Karen Louise Erichsen, Nationalpark Thy**

Indstilling

Det foreslås at vi tager en runde hvor alle bestyrelsesmedlemmer introducere sig selv og den forening der repræsenteres.

Referat:

Formand Lars Riis, bød de nye medlemmer velkomne i flokken og foranledigede en kort egen præsentation af bestyrelsesmedlemmerne og foreningen de repræsenterede – bordet rundt.

4. Naturnationalpark. National overvågning af biodiversitet Marianne Damholdt Bergin, Natur og Biodiversitet, NST Randbøl

Orientering/drøftelse

Sagsfremstilling

Med regeringens beslutning om etablering af Naturnationalparker i DK blev der også taget beslutning om at udvikle et overvågningsprogram for dokumentation af status og den udvikling der følger.

Sekretariatets bemærkninger

Det har været et gentaget ønske fra bestyrelsen om, at få en grundig forståelse for det overvågningsprogram der er defineret til naturnationalparkerne. Programmet for den nationale overvågning har været under udvikling i et par år og er nu under implementering for de første Naturnationalparker. For NNP Hanstholm er der endnu ikke iværksat en overvågning, hvilket først sker når der foreligger en endelig etableringstilladelse. Det betyder at bestyrelsen fortsat har mulighed for indflydelse på detaljer i overvågningsprogrammet.

Indstilling

Det indstilles at bestyrelsen benytter lejligheden for at spørge ind til de muligheder der er for at påvirke det fremtidige overvågningsprogram. Specielt i forhold til hvilke særegne arter der findes i NNP Hanstholm og som vil være relevante / oplagte at inkludere i det kommende overvågningsprogram.

Referat:

Marianne Damholdt Bergin gav en grundig gennemgang af forudsætning og vision for det nationale overvågningsprogram, der er planlagt for de 15 Naturnationalparker.

Overvågningsprogrammet for Naturnationalparkerne indeholder en række indsatser, og der blev givet en grundig gennemgang af indholdet.

Principielt er der 2 grundstammer i overvågningen:

Basisregistrering – vegetation og rødlistede arter (truede arter). Beskriver forhold forud eller ved opstart af NNP

Effektovervågning – her indsamles løbende data for en langsigtet dokumentation af udvikling. Her bruges en række automatiserede metoder.

Begge overvågninger er koordineret med Statens løbende NOVANA overvågning, som fortsætter i området også efter etablering af naturnationalparken. Der er fokus på at sikre synergi så data supplerer hinanden. Vegetationsovervågningen vil foregå i permanente prøvefelter i repræsentative arealtyper (strata) og overvågningen/dataindsamling forløber efter en fast indsatsplan, hyppig indsats i opstarten (hver andet år) og på længere sigt hver 6. år – i lighed med kadencen i NOVANA programmet. På de lysåbne naturarealer i NNP Hanstholm vil der i NOVANA programmet fortsat blive indsamlet grundige data for tilstand og udbredelse af den lysåbne habitatnatur samt forekomst af arter og ynglefugle.

Nye metoder er også under udvikling, fx – jordprøver for eDNA analyser, - automatiseret dataopsamling, - foto/billedgenkendelse, - GPS for dokumentation af dyrenes anvendelse af arealerne mv. Hyppighed og form af afrapportering er fortsat under udvikling.

Basisregistrering af vegetationen iværksættes ca. 1 år før forventet opstart, hvilket for Naturnationalpark Hanstholm formodentlig vil foretages i 2027.

Mariannes præsentation (PowerPoint), eftersendes til bestyrelsesmedlemmerne.

Mariannes præsentationen gav anledning til spørgsmål/kommentarer fra bestyrelsen:

Esben Oddershede, Nors-Tved Borgerforening:

Hvor er søerne i overvågningen?

➔ **Peter, NST:** Tilstanden i store søer over 5 ha vil i lighed med tidligere fortsat blive overvåget i NOVANA sø programmet. Mindre søer og vandhuller vil også i lighed med nu blive overvåget i det terrestriske NOVANA program.

Ib Nord Nielsen, Danmarks Naturfredningsforening:

Der er mange rødlistede Laver og Mosser

➔ **Marianne, NST:** rødliste screening for området forud for opstart af overvågningsprogram vil fremhæve disse.

Per Poulsen, Fri Natur:

Er der et referenceområde for før/efter? og kan man overhovedet bruge Rødlisten?

➔ **Marianne, NST:** en nulparcel som reference er en svær balance – nul parcel for hvad? Det er fx givet, at de græssende dyr vil benytte arealerne meget uensartet. Ønsket er at dokumentere, hvad der faktisk sker af forandringer efter opstart af naturnationalparken, med de rammer for forvaltning der ligger heri.

➔ **Marianne, NST:** henviste til hjemmesiden for Den Danske Rødliste. Her er det bl.a. synligt, hvordan arterne er oplistet efter hvor truet en status de har pt. - inklusiv en forklaring på hvilke rødlistede arter, hvor datamaterialet er for ufuldstændig til at foretage en rødliste vurdering. De er fortsat på Rød listen – men under kategorien DD = utilstrækkelige data – og indgår derfor ikke i planlægningen.

Arter.dk er hovedkilden til rødlistescreening.

Peter Bundgaard, NST Thy:

En opfølgende bemærkning: NST Thy har iværksat en egen overvågning i Naturnationalpark Hanstholm (i form af transekter og punkttællinger). Det gælder udpegningsarter (fugle fx hedelærk, natravn og rødrygget tornskade) – uden for de områder som er dækket af NOVANA programmet – i Tved og Vilsbøl klitplantager.

5. Projektbeskrivelse vedr. naturgenopretning og biodiversitetsfremmende tiltag (NST)

Orientering/drøftelse**Sagsfremstilling**

Status og en summarisk gennemgang af projektbeskrivelse + forvaltningsplan som den foreligger lige nu.

Sekretariatets bemærkninger

NST Thy er godt i gang med projektbeskrivelsen og på dagens bestyrelsesmøde gennemgås / præsenteres plan og status.

Der vil primært være fokus på planlagt naturgenopretning i skov.

Indstilling

Ved gennemgang af projektbeskrivelse og forvaltningsplan opfordres bestyrelsen til at spørge ind til detaljer der kan sikre en fuld forståelse for de valg der er gjort og som om lidt er den endelige ramme for NNP Hanstholm.

Bestyrelsen bedes forholde sig til om dagens præsentation er fyldestgørende forud for en endelig udsendelse.

Bilag:

Bilag 4: Indholdsfortegnelse, Projektbeskrivelse NNP Hanstholm maj 2025

Referat:

Ole Noe, NST Thy gennemgik de muligheder og intentioner der ligger i naturgenopretnings mulighederne for skovbevoksede arealer i naturnationalparken.

5. Mulige scenarier for hegnsføring ved kystvejen (NST).

Orientering/drøftelse**Sagsfremstilling**

Det er godkendt, at afgræsning i NNP Hanstholm inkludere alle arealer – dvs. inkl. vildtreservatet og potentielt arealerne helt ned til kystlinjen.

Sekretariatets bemærkninger

Der foregår en dialog med relevante myndigheder, Kystdirektoratet (Klitfredningslinjen) og Thisted Kommune (Vejmyndighed + Naturbeskyttelseslov).

Der arbejdes pt på tre-fire alternative scenarier, for eksempel:

Der hegnes helt til kysten og ud i vandet i nord og mod syd, en hegnsføring i de yderste klitrækker langs vegetationsgrænsen samt en mulig hegnsplacering øst for Kystvejen og cykelsti.

Indstilling

Der ønskes en tilkendegivelse fra bestyrelsen om holdning til de mulige løsninger.

Referat:

Senarier: Henrik Olsen præsenterede en analog fremstilling af de 4 scenarier (Hav / Øst / Vegetation / Sluse) for mulige løsninger omkring den vestlige hegnsføring – bl.a. hegn hen over transport trace (Kystvej og cykelsti).

De fire alternativer, med fokus punkter:

I: Hav

Hegnet føres helt ud til Atlanterhavet med en færise i hver ende (Klitmøller og Hanstholm).

- Færise
- Trafik

II: Øst

Hegnet føres langs østsiden af transport trace

- Ingen færise
- Mere hegn
- 150 ha habitatnatur inkluderes ikke

III: Vegetation

Hegnet føres hen over transport trace og følger vegetationsgrænsen/klitterne langs havet fra nord til syd.

- Færise
- Mere hegn
- Trafik
- Habitatnatur er inkluderet

IV: Sluse

Hegnet føres helt til Atlanterhavet med sløjfer langs transport trace så passage for dyr er begrænset til eet eller flere strækninger med færise.

- Evt. flere færise
- Mere hegn
- Trafik

Naturstyrelsen understregede, at de fire mulige alternativer præsenteres for at få en drøftelse af mulighederne, og at der kan findes mange relevante former/løsninger et sted mellem de præsenterede fire alternativer.

Bemærkninger:

Oplægget gav anledning til en længere drøftelse i bestyrelsen, særligt i forhold til spørgsmålet om hvorvidt hegnet skal føres på vestsiden af kystvejen, og så de udsatte planteædere dermed kan passere vej og cykelsti på en eller anden måde.

Flere bestyrelsesmedlemmer argumenterede for at hegnet bør sættes øst for cykelstien, så dyrene ikke skal passere på hverken vej eller cykelsti. Alternativt at der etableres en underføring, så dyrene kan passere cykelsti og vej under jorden. Der blev nævnt flere grunde til dette, blandt andet: Hensyn til de cyklende og gående på cykelstien, som måske ikke ønsker at bevæge sig ind i et hegn til dyrene, hensyn til transport/kørende på kystvejen herunder evt. nedsat hastighed og trafiksikkerhed, betydning for samfundsøkonomi/Hanstholm Havn og risiko for støj i forbindelse med passage af færise i vejen.

Andre bestyrelsesmedlemmer ønsker at en løsning hvor hegnet føres over Kystvejen, så de udsatte planteædere kan færdes frit i området. Der blev nævnt flere grunde til dette, blandt andet: At de udsatte planteædere bør have fri adgang til hav/strand, både af hensyn til natur og dyrenes trivsel samt at det vil give de mennesker der bevæger sig gennem området en mulighed for at opleve dyrene – det vil skabe en positiv forventning til turen.

Ender det med en løsning hvor de udsatte planteædere ikke får adgang til vestsiden af kystvejen, så blev det foreslået at tænke i mere traditionelle naturplejeregreb som græsning med får, afbrænding, mekanisk bekæmpelse af uønskede plantearter mv på denne side af kystvejen.

Naturstyrelsen tager de mange input med i de videre overvejelser om hvilken løsning der foreslås. Naturstyrelsen forventer at kunne præsentere et forslag på møde efter sommerferien.

Lars Riis, samlede til slut op med at konstatere, at der er nogle sværheder i det her spørgsmål. Og at uanset valg af løsning, så vil kommunikationen omkring løsningen blive afgørende, da det naturligt vil optage mange mennesker.

7. Eventuelt

Drøftelse

- **Næste møder – 27/8, 2025 og 8/10, 2025.**
Disse to datoer er nu officielle / ligger fast
- **To mulige nye NNP i Landsdelen**
Kort besked om at der som led i aftalen om grøn trepart er foreslået to mulige placeringer af nye naturnationalparker i Thy. Der vil blive naturvandringer annonceret for interesserede.
- **Opfølgning på ' Fællesmøde om Naturnationalparker' 15. maj, i Fussingø**
Mødet var foranlediget af en snarlig åbning af Fussingø NNP. Formænd, skovridere og projektledere, havde en EFRA dag med snak omkring status, bestyrelsesarbejdet og ikke mindst bestyrelsernes manglende mulighed for at 'agere' som en reel bestyrelse.
- **Opfølgning besøg i Lille Vildmose (19.05.2025)**
Positive beretninger og oplevelser. Der måtte gerne have være mere tid udenfor bussen (transporttiden) men bortset fra at vi ikke fik set den europæiske bison – var turen meget vellykket. Flere udtrykte glæde for at opleve at dyrehold med bison godt kan lade sig gøre i DK - også med et fint årligt udbytte af kalve.
- **Mulig tur til Sverige. Et konkret forslag til dato er: weekenden den 13. – 14. september. Det er fortsat en frivillig og selvbetalt tur – så det er afgørende at vi nu forholder os til: om det er interessant når vi selv skal forestå betalingen.**

Er der muligheder en lokal sponsor?

Denne tur nyder fortsat opbakning fra omkring 1/2 af bestyrelsen. Men anses for værende svær at gennemføre (urimeligt dyr) hvis der ikke skaffes sponsorater / tilskud fra eksterne kilder. Det blev aftalt at der rundsendes en mail til bestyrelsesmedlemmerne med ønske om tilkendegivelser omkring deltagelse – i både turen (bindende?) og hjælp til en forudgående indsats med at skaffe eksterne midler.

Hvis ikke er viser sig opbakning (deltager antal + fondsstøtte) falder rammerne for turen og vil blive aflyst.

NB – datoen var uheldigvis sammenfaldende med 'særligt' arrangement (husker ikke navnet)